

**KOMITET KONWENCJI O UZNAWANIU KWALIFIKACJI ZWIĄZANYCH
Z USYKIWANIEM WYŻSZEGO WYKSZTAŁCENIA W REGIONIE EUROPEJSKIM**

Ósma sesja

8 czerwca 2019 r., UNESCO House, Paryż

**WYTYCZNE W SPRAWIE TWORZENIA
KRAJOWYCH SYSTEMÓW INFORMACJI ONLINE**

Wprowadzenie

Konwencja Lizbońska (LRC) stanowi, iż w celu ułatwienia uznawania wykształcenia każda ze stron zapewni dostęp do odpowiednich i klarownych informacji dotyczących jej systemu edukacji (art. III.4). W powyższym artykule podkreślono istotę prezentacji systemów szkolnictwa wyższego, a także edukacji zapewniającej dostęp do szkolnictwa wyższego, w sposób zrozumiały dla społeczności akademickiej, a w szczególności dla ekspertów oraz ewaluatorów dokonujących oceny wykształcenia w innych stronach Konwencji. W artykule tym podkreślono także odpowiedzialność stron za udzielanie odpowiednich informacji na temat własnych systemów edukacji. Kluczową rolę w dostarczaniu takich informacji powinien odgrywać krajowy ośrodek do spraw uznawalności i mobilności.

Każda ze stron dostarczy odpowiednie informacje o wszystkich instytucjach należących do jej systemu szkolnictwa wyższego oraz o każdym programie prowadzonym przez te instytucje (art. VIII.1). Powyższy artykuł stawia wymóg dostarczenia przez strony odpowiednich informacji o wszystkich szkołach wyższych należących do ich systemu szkolnictwa wyższego oraz o prowadzonych przez nie programach, w celu przekazania innym stronom podstawowej wiedzy niezbędnej do podjęcia decyzji, czy dane wykształcenie powinno zostać uznane.

Biuro Komitetu LRC oraz sieci ENIC i NARIC skupiły się na zapewnieniu odpowiednich i wiarygodnych informacji, stanowiących kluczową funkcję krajowych centrów informacyjnych:

- Komitet LRC przyjął w dniu 9 czerwca 2004 r. Wspólną Kartę Działań i Usług ENIC-NARIC, która określiła zadania i działania krajowych ośrodków informacji oraz wzmocniła ich rolę w dostarczaniu informacji.
- W 2001 r. utworzono grupę ELCORE, stanowiącą forum ułatwiające rozwój, wykorzystanie i ulepszanie systemów informacyjnych oraz strategiczną komunikację sieci ENIC i NARIC. ELCORE odpowiedzialna jest za nadzorowanie systemów informacyjnych sieci ENIC i NARIC, zapewnianie ich regularnej aktualizacji, ciągłego rozwoju i monitorowania. Wspomniane systemy informacyjne obejmują stronę internetową ENIC-NARIC.net, elektroniczny serwer mailingowy (electronic listservs) oraz konta społecznościowe. Ułatwia to organizowanie podczas dorocznych spotkań sieci ENIC i NARIC warsztatów, mających na celu wsparcie krajowych ośrodków informacji przy wyborze najlepszych praktyk.
- W czerwcu 2004 r. na 11. wspólnym posiedzeniu sieci ENIC i NARIC przyjęto Kodeks Dobrej Praktyki w Dostarczaniu Informacji o Uznawalności. Dokument ten zawiera wytyczne dla krajowych ośrodków informacji w zakresie właściwej realizacji powyższego zadania. Mając na uwadze szybki rozwój technologiczny powstała potrzeba zmiany powyższego kodeksu.
- W ramach Projektu Europejskiego Obszaru Uznawania (EAR) opracowany został Podręcznik EAR (EAR Manual), zawierający wytyczne dotyczące uznawania zagranicznego wykształcenia. W 2012 r. w Bukareszcie ministrowie edukacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW) zatwierdzili Podręcznik EAR jako praktyczne narzędzie również dla szkół wyższych oraz agencji ds. zapewniania jakości.

Raport Monitorujący (2016 r.) z Wdrażania Konwencji Lizbońskiej dokonał analizy stron internetowych krajowych ośrodków informacji 53 państw - stron Konwencji, które odpowiedziały na kwestionariusz i zidentyfikowały zbiór kluczowych problemów. Należą do nich: jakość i zakres udostępnianych informacji, używane języki, trudności ze znalezieniem niezbędnych informacji nawet w językach ojczystych, ograniczone informacje na temat systemów edukacji, ograniczone informacje na temat zadań i działalności ośrodków oraz informacje nieaktualne. Ponadto ośrodki informacji pięciu państw

nadal nie posiadają krajowej strony internetowej^{1.1}

Główne ustalenia i zalecenia Raportu Monitorującego są również ważne w odniesieniu do Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW) i zobowiązań zawartych w komunikacie z Erewania (2015 r.), w którym podkreślono kwestie uznawalności, mobilności i umiędzynarodowienia.

W tym kontekście prosi się Biuro Komitetu LRC o zbadanie możliwości zastosowania minimalnych wspólnych standardów, które ułatwią ustanowienie lub ulepszenie krajowych systemów informacyjnych, zapewniających informacje na temat uznawalności, systemów edukacji i powiązanych z nimi zagadnień.

Cel, struktura informacji

Niniejsze zalecenia skierowane są przede wszystkim do kierujących ośrodkami ENIC/NARIC, a także do szefów systemów informacyjnych i specjalistów ds. komunikacji. Zachęcają one do tworzenia lub ulepszania systemów informacyjnych (takich jak strony internetowe) skierowanych do absolwentów i studentów posiadających zagraniczne wykształcenie, szkół wyższych, pracodawców, krajowych organów do spraw uznawalności, organizacji zawodowych i innych zainteresowanych stron. Dostosowanie zaleceń do warunków krajowych zależy od ośrodków ENIC/NARIC, mogą być one również przydatne dla osób tworzących strony internetowe.

Niniejsze zalecenia opierają się na istniejących, szeroko zakrojonych dobrych praktykach w zakresie rozwoju i utrzymania systemów informacyjnych, mających na celu usprawnienie procedury uznawalności oraz ułatwienie mobilności i umiędzynarodowienia kształcenia narodowego.

Poza tym, zmierzają one do przedstawienia zestawu wspólnych standardów i zasad poprzez wskazywanie rodzaju informacji, które powinny być zawarte w krajowych systemach informacyjnych w celu ułatwienia wymiany informacji i porad między krajami, a tym samym poprawy ich jakości. Każda informacja dostarczana przez krajowy ośrodek informacji powinna odznaczać się wysoką jakością oraz podejściem zorientowanym na zainteresowane strony, ułatwiając im zdobycie przydatnej wiedzy. Dlatego też projektowanie i strukturyzacja systemów informacyjnych oraz strategia komunikacji powinny być skierowane do interesariuszy. Powinny one umożliwiać podejmowanie świadomych decyzji przez szkoły wyższe, pracodawców, organizacje zawodowe i inne osoby zajmujące się zagranicznym wykształceniem.

Ponadto informacje powinny być dostępne pod względem zastosowanych rozwiązań technologicznych, treści, języka i stylu, jak również być dokładne i aktualne. Powinny w miarę możliwości opierać się na danych dostarczanych z kompetentnych źródeł. Skuteczność krajowego systemu informacyjnego i jego strategii komunikacyjnej powinna opierać się na jasnych komunikatach oraz przyjaznej dla użytkownika prostej konstrukcji, szczególnie w przypadku poruszania się po stronach internetowych.

Krajowe systemy informacyjne ENIC/NARIC: cel, treść i platforma techniczna

Zazwyczaj systemy informacyjne (w tym strony internetowe) krajowych ośrodków informacji dostarczają informacji na temat krajowego systemu szkolnictwa wyższego i ustawodawstwa,

¹ Krajowa strona internetowa oznacza stronę internetową prowadzoną przez krajowy ośrodek informacji.

uznawalności wykształcenia – w tym Konwencji Lizbońskiej i jej tekstów uzupełniających – różnych narzędzi służących przejrzystości oraz innych rodzajów informacji, w zależności od nałożonych na ośrodki zadań. W większości przypadków informacje te są przekazywane w języku ojczystym i angielskim. Jak wspomniano powyżej, dostarczane informacje powinny być skierowane do odpowiednich zainteresowanych stron. Ponieważ kompetencje ośrodków ENIC/NARIC są bardzo zróżnicowane, rozdział ten nie zawiera szczegółowych wskazówek na temat tego, które informacje są istotne dla różnych zainteresowanych stron, ale raczej skoncentruje się na przedstawieniu propozycji dotyczących minimalnych wymagań dla odpowiednich treści. Do ośrodków należy zatem uporządkowanie tych treści zgodnie z potrzebami ich interesariuszy oraz strategią komunikacji. Krajowe systemy informacyjne powinny zapewniać informacje lub linki do informacji przynajmniej w zakresie następujących zagadnień:

1. Ogólne informacje o ośrodkach ENIC/NARIC:

- *Misja i główne zadania;*
- *Status prawny i kompetencje krajowego ośrodka informacji oraz jego miejsce w strukturze zarządzania krajowym systemem edukacji;*
- *Dane kontaktowe (np. lokalizacja, numer telefonu, e-mail, konto na portalu społecznościowym, jeśli dotyczy).*

W tej części należy krótko opisać status krajowego ośrodka informacji, jego misję i główne zadania. Powinny się tu znaleźć dokumenty regulacyjne (np. statut, oficjalne akty prawne) związane z jego statusem prawnym lub powiązane linki oraz określone kompetencje i obowiązki krajowego ośrodka informacyjnego (np. wiążące decyzje i/lub porady). Ponieważ zakres funkcji i zadań realizowanych przez krajowe ośrodki informacji jest bardzo zróżnicowany, ta część może być bardziej rozwinięta. Może ona zawierać informacje na temat struktury organizacyjnej i zarządzania ośrodkiem, personelu, strategii rozwoju itp.

Należałoby tu również opisać współpracę z sieciami ENIC i NARIC, jako główną międzynarodową platformą wymiany informacji i praktyk w zakresie uznawania wykształcenia między ośrodkami ENIC/NARIC.

2. Informacje dotyczące uznawania wykształcenia powinny obejmować:

- *Konwencję Lizbońską;*
- *teksty uzupełniające do Konwencji;*
- *ustawodawstwo krajowe dotyczące uznawania oraz ogólnych procedur i kryteriów oceny zagranicznego wykształcenia;*
- *informacje na temat procedur aplikacyjnych wraz z formularzami wniosków, wymogów dotyczących dokumentacji i jej tłumaczenia, przewidywanego czasu rozpatrywania sprawy, procedur odwoławczych;*
- *uznanie w celach akademickich i zawodowych;*
- *krajowe przepisy dotyczące zawodów regulowanych, wykaz zawodów regulowanych i właściwych organów uznających i/lub krajowych ośrodków pomocy w zakresie dyrektywy UE 2005/36/WE.*

Chociaż wiele ośrodków ENIC/NARIC nie odgrywa zasadniczej roli w kwestiach uznawania kwalifikacji

w zawodach regulowanych, systemy informacyjne tych ośrodków powinny zawierać dostęp do informacji i odnośniki do właściwych w tym zakresie organów.

Ośrodki powinny dostarczać pełnej wiedzy na temat metodologii i procedur uznawania wykształcenia, opartych na wspólnie uzgodnionych standardach i wytycznych. Bardziej spójne i przejrzyste praktyki uznawania są ważne dla ułatwienia mobilności studentów w regionie Europy i poza nim. Krajowe ośrodki informacji powinny dokładnie zastanowić się nad potrzebami zainteresowanych stron i, w miarę możliwości, dostosować do poszczególnych grup przekazywane informacje, a także wykorzystywaną przy ich rozpowszechnianiu wybraną platformę technologiczną. Biorąc pod uwagę różnorodność sytuacji w poszczególnych krajach, kluczowe grupy docelowe prawdopodobnie obejmują osoby starające się o uznanie swojego wykształcenia lub planujące studia/pracę za granicą, instytucje publiczne, agencje kontroli jakości, szkoły wyższe, pracodawcy, organizacje zawodowe, organy właściwe do spraw uznawalności, ośrodki ENIC/NARIC w innych krajach, itp.

Mając na uwadze liczbę uchodźców, osób przesiedlonych i osób będących w sytuacji podobnej do uchodźców, którzy starają się o uznanie swojego wykształcenia na obszarze objętym Konwencją, wiele ośrodków udostępnia skierowane do nich krótkie informacje, dotyczące kwestii uznawalności. W przypadkach osób fizycznych, które nie są w stanie przedstawić odpowiednich, wymaganych w procesie uznawania wykształcenia dokumentów, powinny istnieć bardziej szczegółowe informacje, określające zasady postępowania oraz przepisy stosowane w takiej sytuacji w procedurze oceny i uznawania wykształcenia. Informacje powinny obejmować sposób składania wniosku, wymagane alternatywne dokumenty, obowiązujące opłaty (jeśli istnieją), przewidywane terminy trwania postępowania, kryteria oceny i procedury odwoławcze.

Systemy informacyjne mogą również obejmować sprawozdania z działalności ośrodków, wraz z kluczowymi danymi dotyczącymi głównych obszarów ich działań, w celu podkreślenia standardów świadczenia usług i promowania odpowiedzialności publicznej. Powinny one także obejmować aprobowane przez sieci ENIC i NARIC kluczowe publikacje dotyczące kwestii uznawania, a także uwzględniać informacje dotyczące projektów i inicjatyw, które ośrodki ENIC/NARIC prowadzą i/lub w których biorą udział.

Systemy powinny zawierać linki do krajowych lub regionalnych organów edukacyjnych, agencji zapewniania jakości oraz sieci ENIC i NARIC, z odniesieniem do innych krajowych i międzynarodowych źródeł informacji, takich jak:

- publikacje, inne istotne informacje, środki budowy potencjału;
- często zadawane pytania;
- przydatne dla różnych interesariuszy linki;
- funkcja wyszukiwania w systemie informacyjnym, oferująca użytkownikom łatwe znajdowanie informacji.

3. Informacje o systemach edukacji i szkołach wyższych

Informacje o systemie edukacji danego kraju i jego szkołach wyższych mają dwójaki cel: z jednej strony stanowią one przegląd aktualnego systemu edukacji; z drugiej strony większość ośrodków ENIC/NARIC wykorzystuje je dla promowania studiów w swoich krajach.

Ta część powinna opisywać krajowy system edukacji i, najlepiej, zawierać jego schemat. Informacje

powinny obejmować zarówno dokumenty wymagane przy dostępie do studiów wyższych, jak i nadawane w ramach szkolnictwa wyższego. Powinny w niej zostać wyraźnie zaznaczone istniejące ścieżki kształcenia.

Informacje powinny obejmować:

- ramy prawne regulujące system szkolnictwa wyższego;
- rodzaje instytucji i programów szkolnictwa wyższego;
- krajowe i/lub regionalne ramy kwalifikacji;
- rodzaje nadawanych tytułów, w tym wspólne dyplomy;
- suplement do dyplomu lub podobne dokumenty;
- rodzaje dokumentów wymaganych przy dostępie do studiów oraz informacje o wymaganiach wstępnych;
- ścieżki edukacji dla każdego poziomu;
- systemy kredytowe;
- krajowe skale ocen;
- system zapewniania jakości;
- listę uznanych szkół wyższych;
- listę akredytowanych programów (w stosownych przypadkach);
- kształcenie ponadnarodowe i listę instytucji.

Zamieszczane informacje powinny być systematycznie opisywane i aktualizowane. Powinny one być także dostępne w ramach jednego źródła informacji lub w jednym miejscu, aby zapewnić jak najlepsze ich wykorzystanie. Zalecane jest zamieszczanie informacji o poprzednich systemach edukacji i wcześniejszych tytułach.

4. Inne ważne uwagi

Ośrodki ENIC/NARIC powinny postępować zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami dotyczącymi dobrych praktyk, tworząc informacje online jak najbardziej dostępne dla docelowych odbiorców, w tym dla szerokiego grona osób niepełnosprawnych.

Nowe rozwiązania technologiczne podnoszą jakość i wydajność usług ośrodków informacji. Niektóre dobre praktyki w wykorzystywaniu przez niektóre krajowe ośrodki informacji nowych technologii informatycznych zostały przedstawione poniżej. Dla kandydatów ubiegających się o ocenę swojego wykształcenia są to:

- elektroniczny system składania wniosków online;
- elektroniczny system płatności za usługi (jeśli opłaty są stosowane);
- uzyskiwanie informacji o kwalifikacjach już wcześniej ocenionych i usytuowanych w ramach danego systemu edukacji, jeśli dotyczy.

W przypadku grup ewaluatorów oraz innych ekspertów zaangażowanych w ocenę i uznawanie wykształcenia na poziomie krajowym są to:

- elektroniczny serwer mailingowy (listserv) lub fora internetowe, umożliwiające wymianę informacji;
- chroniona hasłem część krajowej strony internetowej, zapewniająca dostęp do dodatkowych przydatnych narzędzi i zasobów; tworzenie i dostęp do szkoleń online.

W zakresie wsparcia wydajnych procesów wewnętrznych ośrodków ENIC/NARIC:

- wewnętrzne systemy digitalizacji, przechowywania, przetwarzania i archiwizacji dokumentów wnioskodawców w formacie zgodnym z przepisami krajowymi;
- wewnętrzna baza danych, umożliwiająca kompilację i przeszukiwanie wykazu wydanych wcześniej przez krajowy ośrodek decyzji w sprawie oceny wykształcenia, mogąca ułatwić podjęcie spójnej decyzji w przypadku nowo złożonych wniosków;
- wewnętrzny system zarządzania relacjami z klientami (CRM) do śledzenia oraz odpowiadania na zapytania wnioskodawców, zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa. System CRM można wykorzystać do sprawdzania stopnia zadowolenia wnioskodawców oraz śledzenia komentarzy na temat usprawniania usług dla przyszłych wnioskodawców.

Wraz z rosnącym wpływem ekonomii społecznej, ośrodki ENIC/NARIC mogą również wykorzystywać platformy sieci społecznościowych (Facebook, Twitter, LinkedIn itp.) jako dodatkowe narzędzia do rozpowszechniania i wymiany informacji na forach publicznych i/lub prywatnych. Ośrodki ENIC/NARIC mogą również tworzyć własne rozwiązania w obrębie sieci społecznościowych i umożliwiać dostęp do konkretnych krajowych ekspertów.

Niektóre ośrodki ENIC/NARIC mogą również być zobowiązane do przestrzegania przepisów prawnych, które wymagają wyraźnej zgody użytkowników na przechowywanie, wyszukiwanie lub udostępnianie prywatnych informacji innym ośrodkom i/lub na przechowywanie ich na urządzeniach elektronicznych.

Ponadto, zachodzący w coraz szybszym tempie postęp w zakresie technologii informacyjnych oraz szeroka łączność internetowa umożliwiają nowe innowacyjne podejście ośrodków ENIC/NARIC do rozpowszechniania informacji, gromadzenia danych, ich przetwarzania i przechowywania.